

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка

Кафедра права, філософії та політології

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри

проф. Чорний О. О.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРИЯ ЗАРУБІЖНИХ ПОЛІТИЧНИХ ВЧЕНЬ

(назва навчальної дисципліни)

Освітня програма підготовки бакалаврів спеціальності 052 «політологія»

(назва освітньої програми для обов'язкових дисциплін)

2020 – 2021 навчальний рік

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри
права, філософії та політології
(назва кафедри)

Протокол № ____ від «____» серпня 2020 року.

Розробник: канд. політ. наук, доцент Костирєв А. Г.
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Мова навчання – українська.

Мета навчальної дисципліни

«Історія зарубіжних політичних вчень» є базовою нормативною дисципліною, яка охоплює історію виникнення, становлення і розвитку теоретично оформлених знань про світ політичного, закономірності їх розвитку та практичного втілення в суспільному житті Стародавнього Сходу, античного світу, Західної Європи та США від появи перших держав до Нового часу.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є класична політична думка. Предметом її вивчення у запропонованому курсі є ті аспекти філософської думки зарубіжних мислителів від стародавніх часів до початку XIX століття, які стосуються політичної сфери суспільного життя.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія зарубіжних політичних вчень» є формування у студентів відповідних загальних і спеціальних компетентностей та досягнення програмних результатів, визначених стандартом вищої освіти (СВВ) за спеціальністю 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» (Наказ МОН України від 20 липня 2020 року № 911), які стосуються знання історії, закономірностей та етапів розвитку предметної сфери політичної думки, розуміння її проблематики, цінностей та досягнень, опанування категоріально-понятійним апаратом та аналітично-дослідницьким інструментарієм, що були напрацьовані протягом століть від стародавніх часів до початку формування політології як науки, та вміння використовувати ці знання для аналізу і вирішення питань сучасної політичної теорії та практики.

Відповідно до означеної мети основними завданнями постають:

- засвоєння базових положень політичних вчень, які були сформовані у державах Стародавнього Сходу, Греції та Римі;
- оволодіння знаннями політичних ідей, народжених у Західній Європі епохи Середньовіччя та Відродження;
- творче осмислення наукових підходів західної політичної думки Нового часу (XVII – початок XIX ст.);
- формування вмінь та навичок використовувати отримані знання для самостійного аналізу суспільно-політичних явищ та процесів;
- виховання громадян демократичної держави з високим рівнем політичної свідомості та культури.

Обсяг дисципліни

	Денна форма	Заочна форма
Кількість кредитів ECTS	6	6
Кількість годин:	180	180
- лекції	44	22
- практичні / семінарські	36	18
- самостійна робота студента	100	140

Статус навчальної дисципліни

нормативна.

Передумови для вивчення дисципліни полягають у знанні шкільних курсів «Людина і світ» та «Всесвітня історія».

Очікувані результати навчання

Згідно зі стандартом вищої освіти (СВВ) за спеціальністю 052 «Політологія» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти» (Наказ МОН України від 20 липня 2020 року № 911) та з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- витоки та зміст основних філософських парадигм щодо розуміння сутності політики та держави, а також співвідношення моралі, політики та права;
- основні етапи розвитку політичної думки, концепції та теорії класиків зарубіжної політичної думки від стародавніх часів до Нового часу;
- основні категорії та поняття, сформульовані політичними мислителями минулого;
- основні одвічні проблеми, які існують у площині організації суспільної взаємодії, зокрема, у політичній сфері, а також підходи до їх формулювання та розв'язання, котрі були запропоновані на різних етапах розвитку людства різними політичними вченнями;
- запропоновані класиками політичної думки формулювання сутності, походження, мети і засобів політичної влади та держави, вимог до правителя, еліт і підданих, рекомендації щодо оптимальних форм політичної взаємодії та вміння екстраполювати їх на події сьогодення;
- основні підходи та динаміку змін щодо ставлення та розуміння сутності демократії, прав та свобод людини від античності до Нового часу;
- політико-правові та прикладні аспекти політичних вчень минулого, методи політичної комунікації, які використовували мислителі та політичні діячі;
- методологічні підходи, які були запроваджені видатними філософами для вивчення теоретичних та практичних проблем у політичній сфері суспільного життя у минулому.
-

Вміти:

- критично оцінювати внесок мислителів минулого у політичну науку та можливості його застосування у сучасності, а також інтерпретацію їхніх думок сучасними дослідниками;
- пояснити події політичного життя, ґрунтуючись на теоретичному фундаменті політичних вчень минулого;
- використовувати знання проблематики історії політичних вчень у дискусійному форматі;
- складати план, формулювати усні виступи, оформляти письмові роботи (тези, есе, реферати) у відповідності до методичних рекомендацій та вимог ДСТУ;
- використовувати епічні (міфологічні, біблійні, історичні) образи, які були розглянуті під час вивчення матеріалу, яскраві вислови мислителів античності, Ренесансу та Просвітництва у своїх усних виступах та текстах;
- використовувати Інтернет-ресурси для пошуку навчальних матеріалів, наукових та публіцистичних статей з історії зарубіжних політичних вчень;
- залучатися та організовувати спілкування у процесі онлайн-навчання.

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни. Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається здатністю студента охарактеризувати етапи розвитку зарубіжної політології, розкрити зміст основних політологічних теорій, описати базові методи політологічних досліджень, а також вмінням на

основі узагальнення засвоєних теоретичних положень та методів представити власний аналіз суспільно-політичних проблем.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики
90 – 100	A	відмінно
83 – 89	B	добре
75 – 82	C	
68 – 74	D	
60 – 67	E	задовільно
35 – 59	Fx	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Засоби діагностики результатів навчання

У якості засобів оцінювання та методів демонстрування результатів навчання використовуються:

- екзамен;
- стандартизовані тести;
- усні відповіді, реферати;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	Разом	у тому числі					Разом	у тому числі				
		л	пр	лаб.	інд.	срс		л	пр	лаб.	інд.	срс
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. Історія політичних вчень у державах Стародавнього Сходу, Греції та Римі.												
Тема 1. Історія політико-правових вчень як складова частина науки про політику.	4	2				2	4	1	1			6
Тема 2. Політична думка Стародавнього Єгипту, Вавилону та Індії.	6	2				4	6					6
Тема 3. Політичні вчення Стародавнього Китаю.	8	2	2			4	8	1				7
Тема 4. Виникнення і розвиток політико-правових вчень в Стародавній Греції. Суспільно-політичні погляди Демокріта, софістів, Сократа.	7	2				5	7	1				6
Тема 5. Політичні ідеали Платона.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 6. Політичне вчення Арістотеля.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 7. Політична думка періоду занепаду давньогрецьких держав.	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 8. Основні напрями політико-правової думки у Стародавньому Римі.	8	2	2			4	8	1	1			6
Модуль 2. Політична думка у Західній Європі епохи Середньовіччя та Відродження.												
Тема 9. Фома Аквінський: погляди на державу, право і закон.	9	2	2			5	9	1	1			7

Тема 10. Середньовічна світська політична думка. Марсилій Падуанський про державу і закон.	6	2				4	6	1				5
Тема 11. Основи політичної науки у творах Ніколо Макіавеллі.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 12. Утопічний соціалізм Томаса Мора і Томаззо Кампанелли.	8	2	2			4	8	1	1			6
Тема 13. Теорія державного суверенітету Жана Бодена.	6	2				4	6	1				5
Модуль 3. Західна політична думка Нового часу (XVII – початок XIX ст.).												
Тема 14. Політико-правова доктрина Гуго Гроція.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 15. Теорії природного права і суспільного договору у творчості Баруха (Бенедикта) Спінози.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 16. Політичне вчення Томаса Гоббса як основа реалізму у політиці.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 17. Політична теорія Джона Локка як основа лібералізму.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 18. Політичне вчення Шарля-Луї. Монтеск'є.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 19. Політичні ідеї Жана-Жака Руссо.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 20. Етична основа політико-правових конструктів у філософії Іммануїла Канта.	9	2	2			5	9	1	1			7

Тема 21. Державницько- правова концепція у філософії Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля.	9	2	2			5	9	1	1			7
Тема 22. Основні напрямки американської політичної думки у США в період боротьби за незалежність.	9	2	2			5	9	1	1			7
Усього годин	180	44	36			100	180	22	18			140

Рекомендовані джерела:

Навчальні посібники:

1. Безродний Є. Ф., Уткін О. І. *Історія політичних вчень*: Навч. посібник. Київ: «Професіонал», 2006. 432 с.
2. *Історія політичної думки*: підручник / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [І. В. Алексєєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна]. Львів: Новий Світ-2000, 2016. 1000 с.
3. *Історія політичної думки* : навч. енцикл. слов.-довід. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2014. 765 с.
4. *Історія політичної думки*: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів: Новий Світ-2000, 2017. Т.1.: Від зародження до початку ХХ ст. 404 с.
5. Кирилюк Ф. М., Батрименко О. В. *Історія зарубіжних політичних вчень*. Київ ХХІ століття: Діалог культур. 2005. 254 с.
6. Половець В. М., Мисюра О. О. *Політологія*. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів гуманітарних і природничих факультетів. Чернігів, 2014. 212 с.
7. Шляхтун П. П. Політологія (теорія та історія політичної науки). Київ, Либідь. 2008. 575 с. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-52.html>
8. Шульженко Ф. П., Андрусак Т. Г. *Історія політичних і правових вчень*: Навч. посіб. Київ ЖЮрінком, 2001. 191 с.
9. *The Cambridge History of Greek and Roman Political Thought*. Ed. by Christopher Rowe, Malcolm Schofield, With Simon Harrison, Melissa Lane. Cambridge University Press. Published online: 28 March 2008, Print publication: 11 May 2000. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-history-of-greek-and-roman-political-thought/54E18E281F4A2046DBF55D7AF4B63927>
10. *The Cambridge History of Medieval Political Thought c.350–c.1450*. Ed. by J. H. Burns. Cambridge University Press. Published online: 28 March 2008, Print publication: 19 May 1988. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-history-of-medieval-political-thought-c350c1450/CE2E01B3A3CFD56EE534137BC610FB3C>
11. *The Cambridge History of Political Thought 1450–1700*. Ed. by J. H. Burns, With Mark Goldie. Cambridge University Press. Published online: 28 March 2008, Print publication: 26 July 1991. URL: <https://www.cambridge.org/core/books/cambridge-history-of-political-thought-14501700/A31059735105E1036E689635BBC98CE9>
12. Korab-Karpowicz, W. Julian. *On the History of Political Philosophy: Great Political Thinkers from Thucydides to Locke*. Routledge, 2015. URL: https://books.google.com.ua/books?id=F_coCgAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=%22On+the+History+of+Political+Philosophy:+Great+Political+Thinkers+from+Thucydides+to+Locke%22&hl=en&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=%22On%20the%20History%20of%20Political%20Philosophy%3A%20Great%20Political%20Thinkers%20from%20Thucydides%20to%20Locke%22&f=false
13. Strauss, Leo, and Joseph Cropsey, eds. *History of political philosophy*. University of Chicago Press, 2012 (reprint). URL: https://books.google.com.ua/books?id=E7mScxst9UoC&printsec=frontcover&dq=%22History+of+political+philosophy%22&hl=en&sa=X&redir_esc=y#v=onepage&q=%22History%20of%20political%20philosophy%22&f=false/

Першоджерела:

1. Конфуций. *Луньей*. Москва: Эксмо – 2003. 464 с. URL: https://modernlib.net/books/konfuciy/lun_yuy/read/
2. Платон. *Держава* / пер. з давньогр. Д. Коваль. Київ: Основи, 2000. 355 с. URL: <http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Derzhava.compressed.pdf>
3. Аристотель. *Политика* / Пер. с др. греч. С. А. Жебелев. RoscheBook, 2018. URL: https://librebook.me/politika_1
4. Аквинский, Фома. *Сумма теологии*. / С. И. Еремеев: перевод, редакция, примечания. Киев: Ника-Центр, 2010. 432 с. URL: <https://azbyka.ru/otechnik/konfessii/summa-teologii-tom-8/12>.
5. Мак'явелі, Нікколо. *Флорентійські хроніки. Державець* / пер. з італ. А. Перепаді. Харків: Фоліо, 2007. URL: <http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/Derzhavets.pdf>
6. Мор, Томас. *Утопія*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3752>
7. Кампанелла, Томазо. *Місто Сонця*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3439>
8. Гроцій, Гуго. *О праве войны и мира*. URL: https://www.civisbook.ru/files/File/Groziy_Kn2.pdf
9. Спиноза, Бенедикт. *Богословско-политический трактат*. URL: <https://mybook.ru/author/benedikt-spinoza/bogoslovsko-politicheskij-traktat/>
10. Гоббс, Томас. *Левіафан*. Київ: Дух і літера, 2000. 606 с. URL: <http://aps-m.org/wp-content/uploads/2017/03/%D0%B3%D0%BE%D0%B1%D0%B1%D1%81.pdf>
11. Локк, Джон. Два трактати про врядування. Київ: Основи, 2001. 274 с. URL: <https://toloka.to/t51425>
12. Монтеск'є, Шарль-Луї. *О духе законов*. Москва: Мысль, 1999. 674 с. URL: https://platon.net/load/knigi_po_filosofii/istorija_prosveshhenie/volter_filosofskie_traktaty_i_dialogi/11-1-0-3502
13. Руссо, Жан-Жак. *Об Общественном договоре, или Принципы политического Права*. URL: https://www.civisbook.ru/files/File/Russo_O_dogovore.pdf
14. Кант, Иммануил. *Критика практического разума*. Москва: Эксмо, 2015. 240 с. URL: http://loveread.me/view_global.php?id=89618
15. Кант, Иммануил. *К вечному миру*. URL: https://www.civisbook.ru/files/File/Kant_K_vechnomu_miru.pdf
16. Гегель, Георг Фридрих. *Философия права* / пер. с нем. Б.С. Столпнер. Москва: Юрайт, 2018. 524 с. URL: <http://pavroz.ru/files/HegelPhilprava.pdf>
17. Мэдисон, Джеймс, Гамильтон, Александр, Джей, Джон. *Федералист*. Москва: Прогресс, 1994. 159 с. URL: <https://www.litmir.me/bd/?b=574711>

Програму склав

доц. Костирев А. Г.